

Anonymiserad version

Översättning

C-73/20 – 1

Mål C-73/20

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

13 februari 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Bundesgerichtshof (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

23 januari 2020

Klagande:

ZM, i egenskap av konkursförvaltare för Oeltrans
Befrachtungsgesellschaft mbH

Motpart:

E. A. Frerichs

BUNDESGERICHTSHOF (FEDERALA HÖGSTA DOMSTOLEN)

BESLUT

[utelämnas]

Meddelat den

23 januari 2020

[utelämnas]

i målet,

ZM, Rechtsanwalt, i egenskap av konkursförvaltare för Oeltrans
Befrachtungsgesellschaft mbH, [utelämnas] Hamburg,

Klagande,

[utelämnas]

mot

E. A. Frerichs [utelämnas], Nederländerna,

Motpart,

[utelämnas] [Orig. s. 2]

Bundesgerichtshofs tionde tvistemålsavdelning har efter förhandlingen den 23 juni 2020 [utelämnas]

beslutat följande:

- I. Målet förklaras vilande.
- II. Följande tolkningsfråga hänskjuts i enlighet med artikel 267 första stycket b och tredje stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande:

Ska artikel 13 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1) och artikel 12.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, s. 6) tolkas så, att den lag som är tillämplig på ett avtal enligt sistnämnda förordning även reglerar den betalning som tredje man gör för att fullgöra en avtalad betalningsskyldighet som åligger en av avtalsparterna? [Orig. s. 3]

Skäl:

- I.
 - 1 Klaganden är sedan den 25 mars 2016 kokursförvaltare i det insolvensförfarande som inleddes den 29 april 2011 av Amtsgericht Hamburg avseende tillgångarna i Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH (nedan kallad gäldenären), med säte i Tyskland. Gäldenären tillhörde Oeltrans-koncernen, i vilken även Tankfracht GmbH, också med säte i Tyskland, ingick. Tankfracht GmbH och motparten, med säte i Nederländerna, var bundna av ett avtal om inlandssjöfart, enligt vilket Tankfracht GmbH skulle betala 8 259,30 euro till motparten. Enligt motpartens avtal skulle det utföras entransport med fartyg från en nederländsk lastningshamn till en lossningshamn i Tyskland för Tankfracht GmbH:s räkning. Enligt klaganden rörde det sig om ett fraktavtal för inlandssjöfart. Den 9 november 2010 betalade gäldenären till motparten det belopp som Tankfracht GmbH var skyldigt att betala ”på grund av fartygstransporten”.

- 2 Genom inlaga som inkom till domstolen den 21 december 2014 väckte den ursprungliga och sedermera avlidne konkursförvaltaren talan om återbetalning av beloppet om 8 259,30 euro jämte ränta, och åberopade därvid återvinning i konkurs som grund [Innehåller genomgång av förfarandet] [utelämnas] **[Orig. s. 4]** [utelämnas] Ansökan delgavs motparten i Nederländerna först i december 2016 på grund av den nationella domstolens försummelser.
- 3 Landgericht biföll motpartens talan med tillämpning av tysk rätt. Appellationsdomstolen ändrade Landgerichts avgörande också med stöd av tysk rätt och ogillade talan med anledning av den invändning om preskription som hade framställts av motparten. Klaganden har i sitt överklagande, för vilket appellationsdomstolen har beviljat prövningstillstånd, yrkat att Landgerichts dom ska fastställas.

II.

- 4 Utgången i målet beror på tolkningen av artikel 13 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (nedan kallad 2000 års insolvensförordning) och artikel 12.1 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (nedan kallad Rom I-förordningen). Frågan är huruvida den lag som är tillämplig på ett avtal enligt sistnämnda förordning inom ramen för artikel 13 i 2000 års insolvensförordning även reglerar den betalning som tredje man gör för att fullgöra en avtalad betalningsskyldighet som åligger en avtalspart. Innan målet avseende klagandens överklagande avgörs ska förfarandet således förklaras vilande och förhandsavgörande inhämtas från Europeiska unionens domstol enligt artikel 267 första stycket b och tredje stycket FEUF. **[Orig. s. 5]**
- 5 1. Enligt artikel 4.1 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden, som är tillämplig i förevarande fall, är lagen i inledningsstaten (*lex fori concursus*) i princip tillämplig på insolvensförfarandet och dess verkningar. Enligt artikel 4.2 m i 2000 års insolvensförordning ska lagen i inledningsstaten bland annat bestämma vilka återvinningsbestämmelser eller liknande bestämmelser som är tillämpliga. Eftersom insolvensförfarandet i det aktuella målet har inletts mot gäldenärens tillgångar i Tyskland, ska återvinningstalan bedömas enligt tysk rätt.
- 6 2. Enligt tysk insolvenslagstiftning kan gäldenärens betalning till motparten återvinnas med stöd av 143 § punkt 1 och 134 § punkt 1 InsO. Betalningen av Tankfracht GmbH:s skuld var en prestation utan vederlag från gäldenären, eftersom Tankfracht GmbH hade blivit insolvent och motpartens fordran på denne därför saknade ekonomiskt intresse. Motparten har således inte lidit någon ekonomisk förlust till följd av betalningen, vilket kan anses utgöra en motprestation för ersättningen ([utelämnas]). I motsats till vad appellationsdomstolen funnit anser Bundesgerichtshof att talan inte heller är preskriberad. [Innehåller synpunkter på preskriptionen] [utelämnas] **[Orig. s. 6]**

- 7 3. Under dessa omständigheter ska talan bifallas. Motparten har emellertid åberopat artikel 13 i 2000 års insolvensförordning. Enligt denna bestämmelse, som i oförändrat skick överförts till artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 av den 20 maj 2015 (2015 års insolvensförordning), är artikel 4.2 andra meningen punkt m i 2000 års insolvensförordning inte tillämplig om den som haft vinning av en återvinningsgrundande handling visar att handlingen omfattas av lagen i en annan medlemsstat än inledningsstaten och att den lagen i det föreliggande fallet inte tillåter att handlingen angrips på något sätt. Motparten har ansett att den omtvistade betalningen ska bedömas enligt nederländsk rätt och har visat att betalningen inte på något sätt kan angripas enligt denna rätt.
- 8 a) Bundesgerichtshof anser att frågan huruvida det första villkoret i artikel 13 i 2000 års insolvensförordning är uppfyllt beror på hur tolkningsfrågan besvaras. Handlingen i den mening som avses i denna bestämmelse, som motparten haft vinning av till förfång för gäldenärens borgenärer, är gäldenärens betalning till motparten. Den lag som är tillämplig på handlingen (*lex causae*, den lag som är tillämplig) regleras av tysk internationell privaträtt. Detta gäller oberoende av huruvida den lag som är tillämplig bestäms enligt lagvalsreglerna i inledningsstaten (*lex fori concursus*) eller enligt lagvalsreglerna i domstolsstaten (*lex fori*) ([utelämnas]). I båda fallen avgör de tyska lagvalsreglerna vilken lag som reglerar betalningen. [Orig. s. 7]
- 9 Den lag som är tillämplig på avtalsförpliktelser som medför lagkonflikt följer i första hand av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser och av den unionslagstiftning som är direkt tillämplig i Tyskland. Enligt förordningen regleras det avtal som ingåtts mellan Tankfracht GmbH och motparten av nederländsk lag. Om det, såsom motparten har anfört, rör sig om ett transportavtal, följer vad det ovanstående av artikel 5.1 Rom I-förordningen, eftersom motparten har sin vanliga vistelseort i Nederländerna, som också är platsen för varornas mottagande. Om det, i likhet med vad klaganden förmodligen avser med fraktavtal (se, i detta avseende, domstolens dom av den 6 oktober 2009 – C-133/08, EuZW 2009, 822), rör sig om ett hyresavtal, blir nederländsk rätt tillämplig enligt 4.2 i Rom I-förordningen.
- 10 Frågan uppkommer huruvida även insolvensgäldenärens betalning, i den mening som avses i artikel 13 i 2000 års insolvensförordning, omfattas av nederländsk rätt. När det gäller förhållandet mellan avtalsparterna har det i doktrinen avseende artikel 13 i 2000 års insolvensförordning och artikel 16 i 2015 års insolvensförordning diskuterats huruvida den lag som är tillämplig på fullgörelse av avtalsförpliktelser ska ha anknytning till avtalet eller till själva fullgörelsen. Enligt den numera förhärskande meningen har den lag som är tillämplig på avtalet i regel företräde ([utelämnas]). Lagvalsreglerna i Rom I-förordningen är inte heller tydliga i detta avseende. Enligt artikel 12.1 b i Rom I-förordningen ska den lag som är tillämplig på avtalet även reglera dess fullgörelse. Det har emellertid hävdats [Orig. s. 8] att, trots vad som föreskrivs i artikel 12.1 b i Rom I-förordningen, frågan, huruvida en handling som företas för att fullgöra ett avtal är

giltig, inte ska regleras av den lag som är tillämplig på avtalet utan av de bestämmelser som är relevanta för handlingen ([utelämnas]). Begreppet fullgörelse i artikel 12.1 b i Rom I-förordningen avser däremot samtliga villkor under vilka den prestation som är karakteristisk för förpliktelsen ska utföras ([utelämnas]).

- 11 Om borgenärens fordran inte betalades av den andra avtalsparten utan, som i förevarande fall, av tredje man, uppkommer i än högre grad frågan huruvida den lag som är tillämplig på avtalet ska tillämpas. Det föreligger inte något avtalsförhållande mellan den tredje man som utför prestationen och betalningsmottagaren. Å andra sidan gjordes betalningen för att fullgöra borgenärens avtalsförpliktelse. Borgenärens avtal med gäldenären utgör den rättsliga grund på grundval av vilken borgenären får behålla den mottagna betalningen. Enligt tysk rätt kan borgenären inte vägra att tredje man utför prestationen om avtalsparten inte motsätter sig detta (267 § punkt 2 BGB). Om det åligger just tredje man att fullgöra gäldenärens förpliktelse, kan hans eller hennes prestation inte heller likställas med en gåva som är fristående från den betalda fordran ([utelämnas]). Den om ständigheten, att det i artikel 10.1 i Europaparlamentets och rådets (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom I) föreskrivs att om utomobligatoriska förpliktelser som har sin grund i obehörig vinst rör ett förhållande som råder mellan parterna, som har nära anknytning [Orig. s. 9] till den obehöriga vinsten, ska den lag tillämpas som reglerar det förhållandet, talar även för att den lag som är tillämplig på avtalet reglerar ett sådant fall. Det har gjorts gällande att detsamma gäller prestationer som avser någon annans skuld ([utelämnas]).
- 12 b) Om tolkningsfrågan besvaras jakande och nederländsk rätt reglerar gäldenärens betalning, beror utgången i målet, enligt artikel 13 i 2000 års insolvensförordning, på huruvida motparten kan visa att nederländsk rätt inte tillåter att betalningen angrips på något sätt. Motparten har bekräftat och visat att så var fallet.

[utelämnas]